JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

YVES BOT

6 päivänä toukokuuta 2008 [1]

1. College van Beroep voor het bedrijfsleven (Alankomaat) pyytää käsiteltävänä olevalla ennakkoratkaisupyynnöllään yhteisöjen tuomioistuinta tulkitsemaan elävistä nautaeläimistä maksettaviin vientitukiin liittyviä useita yhteisön säännöksiä eläinten suojelua kuljetuksen aikana koskevan yhteisön lainsäädännön valossa.

2. Tämä ennakkoratkaisupyyntö on esitetty riita-asiassa, jossa ovat vastakkain yhtäältä Heemskerk BV ja Firma Schaap [2] ja toisaalta Productschap Vee en Vlees, [3] ja se koskee jälkimmäisen tekemiä päätöksiä, joissa vaaditaan niiden vientitukien perimistä takaisin, jotka Productschap katsoo maksetun perusteettomasti näille kahdelle yritykselle.

3. Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen kansallisen tuomioistuimen yhteisöjen tuomioistuimelle esittämistä ennakkoratkaisukysymyksistä kaksi on erityisen kiinnostavia, kun pohditaan sitä, milloin kansallisen tuomioistuimen olisi sovellettava viran puolesta yhteisön oikeutta.

4. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää yhteisöjen tuomioistuinta ratkaisemaan, velvoittaako yhteisön oikeus pääasiassa kysymyksessä olevan kaltaisessa menettelyssä, joka koskee paitsi eläinten suojelua kuljetuksen aikana, myös Euroopan yhteisön taloudellisten etujen suojaamista, kansallisen tuomioistuimen tutkimaan viran puolesta kansallisen hallintotoimen laillisuuden yhteisön oikeuteen nojautuvien perusteiden valossa, myös silloin, kun tämä tutkinta johtaa siihen, että pääasian valittaja joutuu epäedullisempaan asemaan kuin missä se olisi, jos se ei olisi tehnyt valitusta.

5. Tässä ratkaisuehdotuksessa esitän perustelut sille, miksi katson, että pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa kansallisen tuomioistuimen on yhteisön yleistuomioistuimena sovellettava viran puolesta yhteisön oikeutta.

1 – Alkuperäinen kieli: ranska.
2 – Jäljempänä pääasian valittajat.
3 – Jäljempänä Productschap.

I Asiaa koskevat oikeussäännöt

A *Yhteisön oikeus*

1. Asetus (EY) N:o 1254/1999

6. Naudanliha-alan yhteisestä markkinajärjestelystä 27.6.1968 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 805/68 [4] on kumottu ja korvattu naudanliha-alan yhteisestä markkinajärjestelystä 17.5.1999 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1254/1999. [5]

7. Asetuksen N:o 1254/1999 33 artiklan 9 kohdan toisen alakohdan mukaan eläviä eläimiä koskevien vientitukien maksaminen edellyttää eläinten hyvinvointia ja erityisesti eläinten suojelua kuljetuksen aikana koskevassa yhteisön lainsäädännössä vahvistettujen säännösten noudattamista.

2. Asetus (EY) N:o 615/98

8. Vientitukijärjestelmän soveltamista koskevista erityisistä yksityiskohtaisista säännöistä elävien nautaeläinten hyvinvoinnin osalta kuljetuksen aikana 18.3.1998 annetun komission asetuksen (EY) N:o 615/98 [6] 1 artiklassa säädetään, että asetuksen N:o 805/68 13 artiklan 9 kohdan toisen alakohdan, sellaisena kuin se on korvattuna asetuksen N:o 1254/1999 33 artiklan 9 kohdan toisella alakohdalla, mukaisesti elävien nautaeläinten vientitukia maksettaessa on eläinten kuljetuksen aikana siihen saakka, kunnes ne puretaan ensimmäisen kerran lopullisena määräpaikkana olevassa kolmannessa maassa, noudatettava eläinten suojelusta kuljetuksen aikana ja direktiivien 90/425/ETY ja 91/496/ETY muuttamisesta 19.11.1991 annetun neuvoston direktiivin 91/628/ETY, [7]

4 – EYVL L 148, s. 24. Asetus sellaisena kuin se on muutettuna 18.12.1997 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 2634/97 (EYVL L 356, s. 13; jäljempänä asetus N:o 805/68). Asetuksen N:o 1254/1999 49 artiklan 2 kohdan mukaan viittauksia asetukseen N:o 805/68 on pidettävä viittauksina asetukseen N:o 1254/1999, ja ne luetaan tämän asetuksen liitteessä V olevan vastaavuustaulukon mukaisesti.

5 – EYVL L 160, s. 21.

6 – EYVL L 82, s. 19. Tämä asetus on kumottu ja korvattu yksityiskohtaisten sääntöjen säätämisestä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1254/1999 nojalla elävien nautaeläinten hyvinvointia kuljetuksen aikana koskevien, vientitukia myönnettäessä noudatettavien vaatimusten osalta 9.4.2003 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 639/2003 (EUVL L 93, s. 10). Asetuksen N:o 639/2003 9 artiklan ensimmäisessä kohdassa täsmennetään, että asetusta N:o 615/98 sovelletaan edelleen vienti-ilmoituksiin, jotka on hyväksytty ennen ensiksi mainitun asetuksen täytäntöönpanoa.

7 – EYVL L 340, s. 17.

sellaisena kuin se on muutettuna 29.6.1995 annetulla neuvoston direktiivillä 95/29/EY, [8] säännöksiä sekä asetuksen N:o 615/98 säännöksiä.

9. Jotta tämän nautaeläinten vientitukien myöntämistä koskevan edellytyksen täyttymistä voidaan valvoa, kyseessä olevan asetuksen 2 artiklan 2 kohdassa säädetään, että virallisen eläinlääkärin on tarkastettava ja varmennettava kaikki yhteisön tullialueelta lähtevät eläinkuljetukset.

10. Lisäksi 2 artiklan 2 kohdassa säädetään, että poistumispaikan virallisen eläinlääkärin on tarkastettava ja varmennettava, että eläimet suoriutuvat matkasta direktiivin 91/628 säännösten mukaisesti, kuljetusväline, jossa elävät eläimet poistuvat yhteisön tullialueelta, on tämän direktiivin säännösten mukainen ja eläimiä on varauduttu hoitamaan matkan aikana edellä mainitun direktiivin säännösten mukaisesti.

11. Asetuksen N:o 615/98 2 artiklan 3 kohdassa säädetään, että jos poistumispaikan eläinlääkäri katsoo edellä mainitun 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen vaatimusten täyttyvän, hän varmentaa tämän lisäämällä maininnan ”asetuksen N:o 615/98 2 artiklan mukainen tarkastus tyydyttävä” ja lyö leimansa ja kirjoittaa allekirjoituksensa asiakirjaan, jolla todistetaan eläinten poistuneen yhteisön tullialueelta, T 5 -valvontakappaleen J kohtaan tai sopivaan kohtaan kansallisessa asiakirjassa.

12. Kyseessä olevan asetuksen 5 artiklan 2 kohdan mukaan vientituen maksuhakemukseen on liitettävä todistus siitä, että mainitun asetuksen 1 artiklan säännöksiä on noudatettu. Todistukseksi katsotaan sellainen eläinten poistumisen yhteisön tullialueelta osoittava asiakirja, joka sisältää virallisen eläinlääkärin poistumispaikalla antaman todistuksen, ja tarvittaessa valvontakertomus, johon on merkitty toteamukset, jotka lopullisena määräpaikkana olevan kolmannen maan valvontaviranomainen on tehnyt eläinten saapumishetkellä.

13. Asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 3 kohdassa säädetään myös, ettei vientitukea makseta kuljetuksen aikana kuolleista eläimistä eikä eläimistä, joiden osalta toimivaltainen viranomainen arvioi kyseisen 5 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen asiakirjojen, mainitun asetuksen 4 artiklassa tarkoitettujen valvontakertomusten ja/tai saatavilla olevien

8 – EYVL L 148, s. 52; jäljempänä direktiivi 91/628.

muiden saman asetuksen 1 artiklan noudattamista koskevien seikkojen perusteella, ettei eläinten hyvinvointia kuljetusten aikana koskevaa direktiiviä 91/628 ole noudatettu.

14. Lisäksi on todettava, että kuten kyseessä olevan asetuksen johdanto-osan kuudennessa perustelukappaleessa, tässä asetuksessa on nimenomainen säännös perusteettomasti maksettujen tukien takaisin perimisestä eläinten hyvinvointia koskevien vaatimusten perusteella.

15. Kyseessä olevan asetuksen 5 artiklan 7 kohdassa säädetään nimittäin, että jos tuen maksamisen jälkeen todetaan, ettei eläinten suojelua kuljetuksen aikana koskevaa yhteisön lainsäädäntöä ole noudatettu, tuen asianomaista osuutta pidetään perusteettomasti maksettuna ja se peritään takaisin maataloustuotteiden vientitukien järjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä 27.11.1987 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 3665/87 [9] 11 artiklan 3–6 kohdan säännösten mukaisesti, sellaisena kuin tämä artikla on korvattuna samasta aiheesta 15.4.1999 annetun komission asetuksen (EY) N:o 800/1999 [10] 52 artiklalla.

9 – EYVL L 351, s. 1.
10 – EYVL L 102, s. 11.

3. Direktiivi 91/628

16. Direktiivin 91/628 3 artiklan 1 kohdan aa alakohdan ensimmäisen luetelmakohdan mukaisesti jäsenvaltioiden on valvottava, että eläinten tilavaatimus (lastaustiheys) on vähintään saman direktiivin liitteessä olevassa VI luvussa mainittujen lukujen mukainen kyseisessä luvussa tarkoitettujen eläinten ja kuljetusvälineiden osalta.

17. Kyseessä olevan liitteen VI luvun 47 kohdan B alakohdassa käsitellään nautaeläimiin sovellettavia lastaustiheyksiä. Kyseisessä alakohdassa ilmoitetaan pinta-ala eläintä kohti neliömetreinä kunkin kuljetustyypin ja eläimen painon mukaan.

18. Lisäksi direktiivin 91/628 5 artiklan A kohdan 1 alakohdan a alakohdan ii alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että kuljettaja on sijoittautumisjäsenvaltionsa toimivaltaisen viranomaisen hyväksymä suorittamaan kaikkia selkärankaisten eläinten kuljetuksia yhteisön alueella tai jos on kyse kolmanteen maahan sijoittautuneesta yrityksestä, jonkin Euroopan unionin jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen hyväksymä, jos kuljetusyrityksestä vastaava henkilö on kirjallisesti sitoutunut noudattamaan voimassa olevan eläinlääkintälainsäädännön vaatimuksia.

19. Tämän lisäksi saman direktiivin 5 artiklan A kohdan 1 alakohdan c alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että kuljettaja käyttää eläinten kuljetukseen kuljetusvälineitä, joilla voidaan varmistaa hyvinvointia kuljetuksen aikana koskevien yhteisön vaatimusten noudattaminen.

B *Kansallinen lainsäädäntö*

20. Yleisen hallinto-oikeuslain (Algemene wet bestuursrecht) 8 §:n 69 momentissa säädetään seuraavaa:

”1. Tuomioistuin antaa ratkaisun kannekirjelmän, esitettyjen asiakirjojen sekä alustavassa tutkinnassa ja istunnossa esitetyn perusteella.

2. Tuomioistuin täydentää oikeudelliset perustelut viran puolesta.

3. Tuomioistuin voi täydentää tosiseikkoja viran puolesta.”

21. Tätä säännöstä sovelletaan College van Beroep voor het bedrijfslevenissä käytäviin menettelyihin taloudellisissa asioissa sovellettavan hallintolainkäyttölain (Wet bestuursrechtspraak bedrijfsorganisatie) 19 §:n 1 momentin nojalla.

II Pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymykset

22. Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevasta päätöksestä ilmenee, että kumpikin pääasian valittaja teki 25.1.2000 ilmoituksen 300 tiineen hiehon viennistä Marokkoon ja haki asetuksen N:o 800/1999 mukaisen vientituen suorittamista.

23. Kyseiset 600 tiinettä hiehoa ja 40 eräälle muulle yritykselle kuulunutta tiinettä hiehoa lastattiin samana päivänä Moerdijkissa (Alankomaat) irlantilaisalus M/S Irish Roselle (jäljempänä alus) Casablancaan (Marokko) kuljettamista varten.

24. Virallinen eläinlääkäri, joka tarkasti aluksen poistumispaikalla, hyväksyi aluksen merkitsemällä T 5 -valvontakappaleeseen, että asetuksen N:o 615/98 2 artiklan mukaiset vaatimukset täyttyivät.

25. Edellä mainitulle Irlannin lipun alla purjehtivalle alukselle on annettu Irlannin tasavallan toimivaltaisen viranomaisen hyväksyntä 986 neliömetrin osalta.

26. Tarkastuksessa, joka toteutettiin Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston tukiosaston rahoitusjärjestelmään kuuluviin toimenpiteisiin kohdistuvista jäsenvaltioiden suorittamista tarkastuksista ja direktiivin 77/435/ETY kumoamisesta 21.12.1989 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4045/89 [11] mukaisesti, pääasian valittajille kuuluvista hallintoasiakirjoista löydettiin asiakirja, josta ilmeni, että aluksen kuljetuskapasiteetti elävien eläinten osalta oli ylitetty 111 nautaeläimellä.

27. Yleisen tarkastusviraston (Algemene Inspectiedienst) suorittaman perusteellisemman tarkastuksen yhteydessä kävi ilmi, ettei virallinen eläinlääkäri ollut tarkastanut, oliko direktiivin 91/628 liitteessä olevassa VI luvussa säädettyjä lastaustiheysnormeja noudatettu. Lisäksi yleinen tarkastusvirasto totesi eläinten kanssa samalla aluksella Marokkoon matkustaneen henkilön antaman lausunnon perusteella, ettei direktiivissä säädettyjä eläinten hyvinvointia koskevia edellytyksiä ollut täytetty kyseisessä nautaeläinten kuljetuksessa ja että kyse oli aluksen ilmeisestä ylilastauksesta.

11 – EYVL L 388, s. 18. Asetus sellaisena kuin se on muutettuna 28.11.2002 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 2154/2002 (EYVL L 328, s. 4; jäljempänä asetus N:o 4045/89).

28. Productschap peruutti 26.3.2004 tehdyillä päätöksillä pääasian valittajille myönnetyn vientituen ja vaati kyseisten määrien takaisinmaksua lisättynä 10 prosentilla. Vastapuoli vahvisti myös erääntyneiden laillisten korkojen määrän.

29. Valittajat hakivat 13.4.2004 päivätyillä kirjeillä kumpikin erikseen oikaisua mainittuihin päätöksiin.

30. Kuultuaan 6.5.2004 pääasian valittajia Productschap teki 2. ja 25.8.2005 päätökset, joita pääasian valitus koskee.

31. Productschap pysytti näillä päätöksillä vientituen peruuttamisen ja sen palauttamisen, mutta vähensi palautettavaa määrää. Sen vuoksi, että nautaeläimiä kuljetettiin vastoin direktiivissä 91/628 vahvistettuja normeja, joihin myös lastaustiheyttä koskeva normi kuuluu, vain siltä osin kuin niiden

määrä ylitti määrän, jonka kuljettaminen oli sallittua 986 neliömetrin hyväksytyllä pinta-alalla, Productschap katsoi, että vientituki on peruutettava ja maksettava takaisin lastin siltä osalta, jonka osalta eläinten hyvinvointia koskevia normeja ei ole noudatettu.

32. Productschap toteaa nimittäin ensiksi, että kullekin eläimelle oli direktiivin 91/628 liitteessä olevan VI luvun 47 kohdan B alakohdan mukaisesti annettava käyttöön vähintään 1,70775 neliömetrin suuruinen pinta-ala. Laskeakseen tämän lastausnormin vastaisesti kuljetettujen eläinten määrän Productschap on jakanut aluksen hyväksytyn pinta-alan eli 986 neliömetriä kunkin eläimen käyttöön annettavalla pinta-alalla. Tällä perusteella se totesi, että aluksella kuljetettavien eläinten enimmäismäärä oli 577,36 eläintä ja että aluksen lastina oli siten 62 eläintä liikaa.

33. Tämän jälkeen Productschap on laskenut liikaa kuljetettujen eläinten perusteella takaisin perittävän vientituen osuuden laskemalla suhteellisesti kummankin pääasian valittajan osuuden kokonaiskuljetuksesta. Tämän laskelman mukaan kumpaakin valittajaa on vaadittu palauttamaan vientituki 29 eläimen osalta. Lisäksi palautettavaa määrää on korotettu samansuuruisella määrällä asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 7 kohdan, luettuna yhdessä saman asetuksen 5 artiklan 4 kohdan kanssa, mukaisesti.

34. Pääasian valittajat ovat valittaneet päätöksistä kansalliseen tuomioistuimeen. Ne ovat vedonneet valituksensa tueksi useisiin perusteisiin, joissa ne yhtäältä korostavat virallisen eläinlääkärin tekemän varmennuksen todistusarvoa ja toisaalta väittävät, että Irlannin lainsäädännössä asetettua edellytystä, jonka mukaan M/S Irish Rosella voitiin kuljettaa eläimiä ainoastaan 986 neliömetrin suuruisella alalla, ei sovellettu Alankomaista Marokkoon tapahtuvaan kuljetukseen.

35. Koska ennakkoratkaisupyynnön esittäneellä tuomioistuimella on epäilyksiä siitä, kuinka yhteisön oikeutta tulkitaan, se on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) a) Onko hallintoelin toimivaltainen poikkeamaan asetuksen N:o 615/98 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitetusta virallisen eläinlääkärin todistuksesta ja päättämään, että eläinkuljetus, josta tällainen todistus on annettu, ei vastaa direktiivistä 91/628 johtuvia vaatimuksia?

b) Jos kysymykseen 1a vastataan myöntävästi:

Kohdistuuko kyseisen hallintoelimen tällaisen toimivallan käyttöön yhteisön oikeuden perusteella erityisiä rajoituksia, ja jos kohdistuu, mitä nämä rajoitukset ovat?

2) Jos vastaus kysymykseen 1 on myöntävä:

Onko jäsenvaltion hallintoelimen silloin, kun se arvioi, onko olemassa oikeutta vientitukeen esimerkiksi asetuksessa N:o 800/1999 säädetyissä tapauksissa, vastattava siihen, täyttääkö elävien eläinten kuljetus eläinten hyvinvointia koskevat yhteisön säännökset, asianomaisessa jäsenvaltiossa voimassa olevien vaatimusten perusteella vai siinä valtiossa voimassa olevien vaatimusten perusteella, jonka lipun alla eläviä eläimiä kuljettava alus purjehtii ja joka on antanut hyväksynnän kyseiselle alukselle?

3) Velvoittaako yhteisön oikeus tutkimaan viran puolesta – eli tutkimaan oikeusriidan ulkopuolisten perusteiden kannalta – asetukseen N:o 1254/1999 ja asetukseen N:o 800/1999 perustuvat perusteet?

4) Onko asetuksen N:o 1254/1999 33 artiklan 9 kohdassa oleva lause ’eläinten hyvinvointia – – koskevassa yhteisön lainsäädännössä vahvistettujen säännösten noudattaminen’ ymmärrettävä siten, että jos todetaan, että eläviä eläimiä kuljettava alus oli lastattu niin täyteen, että kyseisen aluksen osalta eläinten hyvinvointia koskevien säännösten noudattamiseksi sallittu lasti ylittyy, eläinten hyvinvointia koskevia yhteisön säännöksiä jätetään noudattamatta ainoastaan sen eläinmäärän osalta, joka ylittää sallitun lastin määrän, vai onko katsottava, että kyseisiä säännöksiä jätetään tällöin noudattamatta kaikkien kuljetettujen elävien eläinten osalta?

5) Merkitseekö yhteisön oikeuden tehokas soveltaminen tässä yhteydessä sitä, että viran puolesta suoritettava yhteisön oikeuden säännösten soveltaminen johtaa sellaisen Alankomaiden hallintolainkäyttöoikeudessa vakiinnutetun periaatteen noudattamatta jättämiseen, jonka mukaan muutoksenhakija ei saa joutua muutoksenhakunsa vuoksi epäedullisempaan asemaan kuin missä se olisi, jos se ei olisi hakenut muutosta?”

III Asian arviointi

36. On heti aluksi todettava, että mielestäni esillä olevassa ennakkoratkaisumenettelyssä kahdenlaisilla säännöksillä on keskeinen asema.

37. Tarkoitan tällä yhtäältä asetuksen N:o 1254/1999 33 artiklan 9 kohdan toista alakohtaa ja asetuksen N:o 615/98 1 artiklaa, joiden mukaan eläviä eläimiä koskevien vientitukien maksaminen edellyttää eläinten hyvinvointia ja erityisesti eläinten suojelua kuljetuksen aikana koskevan yhteisön lainsäädännön noudattamista. Näin ollen näissä säännöksissä asetetaan eräs elävien eläinten vientitukien myöntämistä koskeva edellytys. [12]

38. Toisaalta myös asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 7 kohdalla on vireillä olevassa menettelyssä keskeinen asema. Kuten asetuksen johdanto-osan kuudennesta perustelukappaleesta ilmenee, tällä säännöksellä pyritään takaamaan niiden vientitukien takaisinperintä, jotka katsotaan perusteettomasti maksetuiksi, kun otetaan huomioon eläinten hyvinvointia koskevat vaatimukset. Näin ollen tämä säännös on oikeudellinen perusta niille kansallisen toimivaltaisen viranomaisen tekemille päätöksille, joissa se vaatii tuensaajia palauttamaan vientituet, jotka ne ovat saaneet perusteettomasti, kun vientitukien maksamisen jälkeen on osoitettu, että eläinten suojelua kuljetuksen aikana koskevaa yhteisön lainsäädäntöä on jätetty noudattamatta.

39. Productschap on tehnyt päätökset, joita pääasian valitus koskee, asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 7 kohdan perusteella ja otettuaan huomioon myöntämistä koskevan edellytyksen, josta säädetään asetuksen N:o 1254/1999 33 artiklan 9 kohdan toisessa alakohdassa ja asetuksen N:o 615/98 1 artiklassa. Katson näin ollen, että kansallisen tuomioistuimen esittämät kysymykset on ymmärrettävä siten, että ne koskevat ensisijaisesti näiden säännösten tulkintaa. Näin ollen kansallisen tuomioistuimen on sen tulkinnan mukaan, jonka yhteisöjen tuomioistuin näistä säännöksistä antaa, voitava arvioida, ovatko riidanalaiset päätökset yhteisön oikeuden mukaisia.

A *Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys*

40. Kansallinen tuomioistuin haluaa selvittää ensimmäisellä ennakkoratkaisukysymyksellään, onko asetuksen N:o 1254/1999 33 artiklan 9 kohdan toista alakohtaa sekä asetuksen N:o 615/98 1 artiklaa ja 5 artiklan 7 kohtaa tulkittava siten, että vientitukiasioissa toimivaltaisella kansallisella viran-

12 – Ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-37/06 ja C-58/06, Viamex Agrar Handel ja ZVK, tuomio 17.1.2008 (Kok. 2008, s. I-69, 37 kohta) ja asia C-96/06, Viamex Agrar Handel, tuomio 13.3.2008 (Kok. 2008, s. I-1413, 46 kohta).

omaisella on toimivalta päättää, ettei tiettyä eläinkuljetusta ole suoritettu direktiivin 91/628 säännösten mukaisesti, vaikka virallinen eläinlääkäri on antanut ensin asetuksen N:o 615/98 2 artiklan 3 kohdan mukaisesti todistuksen siitä, että kuljetus on direktiivin 91/628 säännösten mukainen. Jos vastaus on myöntävä, kansallinen tuomioistuin pyytää lisäksi yhteisöjen tuomioistuinta täsmentämään tämän toimivallan rajat.

41. Alankomaiden ja Kreikan hallitusten sekä Euroopan yhteisöjen komission tapaan katson, että esillä olevan kysymyksen ensimmäiseen osaan on vastattava myöntävästi seuraavista syistä.

42. Ensinnäkin on muistettava, että sekä asetuksen N:o 1254/1999 33 artiklan 9 kohdan toisen alakohdan että asetuksen N:o 615/98 1 artiklan mukaan elävien eläinten vientitukien myöntäminen edellyttää elävien nautaeläinten hyvinvointia kuljetuksen aikana koskevien yhteisön säännösten ja erityisesti direktiivin 91/628 säännösten noudattamista.

43. Asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 2 kohdan toisen luetelmakohdan mukaan todistukseksi siitä, että tämä myöntämisedellytys täyttyy, katsotaan virallisen eläinlääkärin paikalla, jolla eläimet poistuvat yhteisön tullialueelta, antama todistus ja tarvittaessa valvontakertomus, johon on merkitty toteamukset, jotka lopullisena määräpaikkana olevan kolmannen maan valvontaviranomainen on tehnyt eläinten saapumishetkellä, ja tämän vuoksi vientituen maksamista koskevaan hakemukseen on liitettävä tämä todistus.

44. Vaikka edellytyksenä vientituen maksamiselle on tällaisen todistuksen esittäminen, se ei kuitenkaan takaa ehdottomasti oikeutta saada vientitukea, kuten asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 3 kohdan sanamuodosta nimenomaisesti ilmenee. Muistutan nimittäin siitä, että tämän säännöksen mukaan vientitukea ei makseta niistä eläimistä, joiden osalta toimivaltainen viranomainen arvioi 5 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen asiakirjojen, mainitun asetuksen 4 artiklassa tarkoitettujen valvontakertomusten *ja/tai saatavilla olevien muiden* saman asetuksen *1 artiklan noudattamista koskevien seikkojen* perusteella, ettei eläinten suojelua kuljetusten aikana koskevaa direktiiviä 91/628 ole noudatettu.

45. Maksaville elimille annetaan edellä mainitulla säännöksellä hyvin laajasti mahdollisuus vedota kaikkiin sellaisiin seikkoihin, joilla on vaikutusta eläinten hyvinvointiin [13]

13 – Ks. tältä osin em. yhdistetyt asiat Viamex Agrar Handel ja ZVK, tuomion 41 kohta.

ja joilla voidaan osoittaa, ettei direktiiviä 91/628 ole noudatettu, perustellakseen kieltäytymistään haetun vientituen maksamisesta. Todistus, jonka virallinen eläinlääkäri antaa paikalla, jolla eläimet poistuvat yhteisön tullialueelta, on näin ollen luonteeltaan välttämättä suhteellinen, sillä se voidaan ennen vientituen maksamista saattaa kyseenalaiseksi muun näytön perusteella.

46. Yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainitussa asiassa Viamex Agrar Handel antamassaan tuomiossa hiljattain vahvistanut tämän analyysin ja täsmentänyt sitä. Se on katsonut erityisesti, että se, että viejä esittää asetuksen N:o 615/98 2 artiklan 3 kohdassa ja 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut asiakirjat, ”ei ole kiistaton näyttö tämän asetuksen 1 artiklan tai direktiivin 91/628 noudattamisesta. Nimittäin tämä näyttö osoittautuu riittäväksi ainoastaan siltä osin kuin toimivaltaisella viranomaisella ei ole käytössään sellaisia seikkoja, joiden perusteella se voi katsoa, että kyseistä direktiiviä ei ole noudatettu”. [14] Yhteisöjen tuomioistuin on päätellyt tällä perusteella, että ”siitä huolimatta, että viejä on esittänyt asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti asiakirjat, toimivaltainen viranomainen voi katsoa, että direktiiviä 91/628 ei ole noudatettu mainitun asetuksen 5 artiklan 3 kohdan mukaisesti”. [15]

47. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin on täsmentänyt samassa tuomiossa, että ”asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 3 kohtaa ei voida – – tulkita siten, että toimivaltainen viranomainen saisi sen perusteella asettaa mielivaltaisesti kyseenalaisiksi viejän vientitukihakemukseen liittämät todisteet”. [16] Yhteisöjen tuomioistuin on rajoittanut sitä harkintavaltaa, jota toimivaltaisella viranomaisella on niiden seikkojen luonteen ja todistusvoiman osalta, jotka voidaan ottaa huomioon, juuri tämän takia.

48. Niinpä yhteisöjen tuomioistuin toteaa näiden seikkojen luonteen osalta, että ”toimivaltainen viranomainen voi katsoa, että direktiiviä 91/628 ei ole noudatettu, ainoastaan asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen eläinten terveyttä koskevien asiakirjojen, tämän asetuksen 4 artiklassa tarkoitettujen valvontakertomusten ja/tai sen saatavilla olevien muiden 1 artiklan noudattamista koskevien sellaisten seikkojen perusteella, joilla on vaikutusta eläinten hyvinvointiin”. [17]

14 – Ks. em. asia Viamex Agrar Handel, tuomion 34 kohta.

15 – Tuomion 44 kohta.

16 – Tuomion 38 kohta.

17 – Tuomion 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.

49. Lisäksi niiden seikkojen todistusvoiman osalta, jotka voidaan ottaa huomioon, yhteisöjen tuomioistuin katsoo, että ”toimivaltaisen viranomaisen on asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 3 kohdan mukaan perustettava arviointinsa, jonka mukaan viejän vientitukihakemukseensa liittämien asiakirjojen perusteella ei voida todistaa, että kuljetuksen aikana on noudatettu direktiivin 91/628 säännöksiä, eläinten hyvinvointia koskeviin objektiivisiin ja konkreettisiin seikkoihin, ja tarvittaessa viejän tehtävänä on osoittaa, miltä osin se näyttö, johon toimivaltainen viranomainen vetoaa sen päätelmänsä tueksi, että asetusta N:o 615/98 ja direktiiviä 91/628 ei ole noudatettu, ei ole merkityksellistä”. [18] Toimivaltaisen viranomaisen on myös ”perusteltava päätöksensä ja ilmoitettava siinä syyt, joiden perusteella sen mielestä viejän esittämien todisteiden perusteella ei voida katsoa, että direktiivin 91/628 säännöksiä on noudatettu”. [19]

50. Lopuksi on todettava, että toimivaltaisella viranomaisella on laaja harkintavalta arvioida, onko oikeus vientituen maksamiseen olemassa ja perusteltu, kunhan se tukeutuu sellaisiin objektiivisiin seikkoihin, joilla on vaikutusta eläinten hyvinvointiin, ja esittää riittävät perustelut päätökselleen jättää vientituki maksamatta.

18 – Tuomion 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.
19 – Tuomion 42 kohta.

51. Sama päättely pätee mielestäni silloin, kun toimivaltaisella viranomaisella on joko ennen vientituen maksamista tai myös sen maksamisen jälkeen tiedossaan seikkoja, jotka osoittavat, ettei direktiiviä 91/628 ole noudatettu.

52. Se, että väitettäisiin päinvastaista, tarkoittaisi, että asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 7 kohta menettäisi tehokkaan vaikutuksensa. Kuten edellä on todettu, tämä artikla on oikeudellisena perustana perusteettomasti maksettuja vientitukia koskeville takaisinmaksuvaatimuksille, kun tukien maksamisen jälkeen on osoitettu, ettei eläinten suojelua kuljetuksen aikana koskevaa yhteisön lainsäädäntöä ole noudatettu. Arvioidessaan sitä, onko alun perin myönnetty vientituki perusteeton, maksava elin voi mielestäni ottaa huomioon kaikki jälkitarkastuksessa selville saadut objektiiviset seikat, joilla on vaikutusta eläinten hyvinvointiin.

53. Totean lisäksi, että tulkinta, jonka mukaan virallisen eläinlääkärin antamalla todistuksella olisi kiistaton todistusvoima, olisi ristiriidassa myös asetuksen N:o 4045/89 mukaisesti suoritettavien jälkitarkas-

tusten kanssa, ja se vähentäisi näiden tarkastusten tehokkuutta.

54. Tämän asetuksen 1 artiklan 1 kohdan mukaan sen tarkoituksena on EMOTR:n (Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahasto) tukiosaston rahoitusjärjestelmään suoraan tai välillisesti kuuluvien toimien tosiasiallisen ja sääntöjenmukaisen toteuttamisen tarkastaminen maksunsaajien kaupallisten asiakirjojen perusteella. Tällaisilla asiakirjoilla, jotka määritellään laajasti saman asetuksen 1 artiklan 2 kohdassa,[20] voidaan kyseenalaistaa virallisen eläinlääkärin antama todistus, kuten esillä olevassa asiassa, ja ne voivat johtaa siihen, että vientituki peritään takaisin, jos myöhemmin ilmenee, että sitä on maksettu perusteettomasti.

55. Tämän vuoksi katson, että kansalliselle tuomioistuimelle on vastattava, että asetuksen N:o 1254/1999 33 artiklan 9 kohdan toista alakohtaa sekä asetuksen N:o 615/98 1 artiklaa ja 5 artiklan 7 kohtaa on tulkittava siten, että kansallisella viranomaisella, joka on toimivaltainen maksamaan vientituet, on toimivalta päättää, ettei eläinkuljetusta ole suoritettu direktiivin 91/628 säännösten mukaisesti, vaikka virallinen eläinlääkäri on ensin varmentanut asetuksen N:o 615/98 2 artiklan 3 kohdan mukaisesti, että kyseessä oleva kuljetus on direktiivin 91/628 säännösten mukainen. Tätä päätöstä tehdessään toimivaltaisen kansallisen viranomaisen on tukeuduttava sellaisiin objektiivisiin seikkoihin, joilla on vaikutusta eläinten hyvinvointiin ja joilla voidaan saattaa kyseenalaiseksi viejän esittämät asiakirjat, ja sen on esitettävä riittävät perustelut päätökselleen, jossa se vaatii vientituen maksamista takaisin.

B *Toinen ennakkoratkaisukysymys*

56. Kansallinen tuomioistuin pyytää toisella ennakkoratkaisukysymyksellään yhteisöjen tuomioistuinta ratkaisemaan, onko asetuksen N:o 1254/1999 33 artiklan 9 kohdan toista alakohtaa sekä asetuksen N:o 615/98 1 artiklaa ja 5 artiklan 7 kohtaa tulkittava siten, että viejäjäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen on eläinten hyvinvointia kuljetuksen aikana koskevien yhteisön säännösten noudattamatta jättämisen toteamiseksi otettava huomioon tässä jäsenvaltiossa voimassa olevat normit vai onko sen otettava huomioon pikemminkin ne normit, jotka ovat voimassa siinä jäsenvaltiossa, joka on eläimet kuljettaneen aluksen lippuvaltio.

20 – Tämän säännöksen mukaan kaupallisilla asiakirjoilla tarkoitetaan ”kaikkia kirjoja, rekistereitä, lipukkeita ja perusteena olevia asiakirjoja, kirjanpitoa ja kirjeenvaihtoa, jotka liittyvät yrityksen ammatilliseen toimintaan, sekä kaupallisia tietoja missä tahansa muodossa, mukaan lukien sähköisessä muodossa olevat tiedot, siinä määrin kuin ne liittyvät suoraan tai välillisesti 1 kohdassa tarkoitettuihin toimiin”.

57. Tämän kysymyksen alkuperän ja merkityksen ymmärtämiseksi muistutan siitä, että pääasian valittajat vetoavat kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävänä olevan valituksensa tueksi siihen, että Irlannin lainsäädännöstä johtuvaa vaatimusta, jonka mukaan aluksella voitiin kuljettaa eläimiä vain 986 neliömetrin suuruisella pinta-alalla, ei voida soveltaa Alankomaista Marokkoon suuntautuvaan kuljetukseen. Näyttää siis siltä, että valittajien mielestä ainoastaan Alankomaissa voimassa olevat väljemmät normit ovat pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa merkityksellisiä määritettäessä pinta-alaa, jolla eläimiä voidaan aluksella kuljettaa.

58. Jos tätä pinta-alaa pidetään viitepinta-alana sen selvittämisessä, onko direktiivin 91/628 liitteessä olevan VI luvun 47 kohdan B alakohdassa säädettyjä lastaustiheyttä koskevia yhteisön vaatimuksia noudatettu, on tärkeää ratkaista, onko siinä tapauksessa, että kyseessä on Alankomaista lähtevä eläinkuljetus Irlannin lipun alla purjehtivalla aluksella, yhteisön oikeuden mukaista, että viejäjäsenvaltion toimivaltainen viranomainen ottaa huomioon hyväksynnän, joka on annettu niiden irlantilaisten normien, joilla voidaan määrittää aluksella eläinten kuljettamiseen käytettävissä oleva pinta-ala, mukaisesti.

59. Olen sitä mieltä, että tämä pitää paikkansa.

60. Muistutan ensin siitä, että direktiivin 91/628 5 artiklan A kohdan 1 alakohdan a alakohdan ii alakohdan mukaisesti jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että kuljettaja on sijoittautumisjäsenvaltionsa toimivaltaisen viranomaisen hyväksymä suorittamaan kaikkia selkärankaisten eläinten kuljetuksia yhteisön alueella.

61. Erityisesti kuljetusvälineiden osalta kyseisen direktiivin 5 artiklan A kohdan 1 alakohdan c alakohdassa jäsenvaltiot velvoitetaan yleisesti huolehtimaan siitä, että kuljettaja käyttää eläinten kuljetukseen kuljetusvälineitä, joilla voidaan varmistaa hyvinvointia kuljetuksen aikana koskevien yhteisön vaatimusten noudattaminen.

62. Jotta tämän velvoitteen täyttymistä voitaisiin valvoa vientitukijärjestelmän puitteissa, asetuksen N:o 615/98 2 artiklan 2 kohdassa säädetään muun muassa, että eläinten poistumispaikan virallisen eläinlääkärin on tarkastettava ja varmennettava, että kuljetusväline, jossa eläimet poistuvat yhteisön tullialueelta, on direktiivin 91/628 säännösten mukainen.

63. Seuraavaksi on todettava, että vientitukien myöntämisedellytysten yhdenmukaisen soveltamisen varmistamiseksi yhteisön lain-

säätäjä on asettanut vientitukien maksamisen edellytykseksi eläinten hyvinvointia kuljetuksen aikana koskevien yhteisön säännösten noudattamisen eikä niiden kansallisten normien, jotka saattavat vaihdella eri jäsenvaltioissa, noudattamista.

64. Pääasian osalta on erityisesti todettava, että vientituen saaminen edellyttää direktiivin 91/628 liitteessä olevan VI luvun 47 kohdan B alakohdassa säädettyjen lastaustiheyttä koskevien yhteisön vaatimusten noudattamista. Muistutan siitä, että nämä vaatimukset on ilmaistu kunkin kuljetustyypin ja eläimen painon mukaan kutakin eläintä kohti neliömetreinä laskettavana pinta-alana.

65. Jotta voidaan käytännössä tarkistaa, onko näitä vaatimuksia noudatettu, lähtökohdaksi on otettava pinta-ala, jota aluksessa voidaan käyttää eläinten kuljettamiseen. Direktiiviin 91/628 ei sisälly sääntöjä, joilla tällainen pinta-ala voitaisiin laskea täsmällisesti. Näin ollen on jäsenvaltioiden tehtävänä asettaa normit, joilla voidaan määrittää tietyllä aluksella eläinten kuljettamiseen käytettävissä olevan pinta-ala. Näiden normien mukaisesti Irlannin toimivaltainen viranomainen on antanut hyväksyntänsä pääasiassa kysymyksessä olevalle alukselle 986 neliömetrin osalta.

66. Jotta alus, joka on saanut hyväksynnän jäsenvaltiolta, jonka lipun alla se purjehtii, voi kuljettaa toisesta jäsenvaltiosta lähteviä eläimiä, kuten esillä olevassa asiassa, tämän toisen jäsenvaltion on tunnustettava tämä hyväksyntä. Tällaisessa tilanteessa ainoastaan se, että sovelletaan vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta, on esteenä sille, että eläinten kuljettamiseen käytettävissä oleva pinta-ala, joka on otettava huomioon lastaustiheyttä koskevien yhteisön vaatimusten noudattamisen tarkistamiseksi, vaihtelisi lähtöjäsenvaltion mukaan samalla aluksella. Tällä vastavuoroista tunnustamista koskevan periaatteen soveltamisella voidaan näin varmistaa, että kun kyse on eläinten kuljettamisesta samalla aluksella, oikeus vientitukeen määräytyy yhdenmukaisesti riippumatta siitä, mistä jäsenvaltiosta alus lähtee.

67. Esitän näin ollen yhteisöjen tuomioistuimelle, että se toteaisi, että asetuksen N:o 1254/1999 33 artiklan 9 kohdan toista alakohtaa sekä asetuksen N:o 615/98 1 artiklaa ja 5 artiklan 7 kohtaa on tulkittava siten, että viejäjäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen on direktiivin 91/628 liitteessä olevan VI luvun 47 kohdan B alakohdassa säädettyjen lastaustiheyttä koskevien yhteisön vaatimusten noudattamatta jättämisen toteamiseksi otettava huomioon eläimet kuljettaneen aluksen lippuvaltiona olevassa jäsenvaltiossa

voimassa olevat normit, joiden avulla voidaan määrittää pinta-ala, jota voidaan tässä aluksessa käyttää eläinten kuljetukseen, siten että se tunnustaa hyväksynnän, jonka jälkimmäisen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen on antanut tälle alukselle.

68. Ennen kuin alan tarkastella kolmatta kysymystä, joka on viidennen kysymyksen tavoin varsin kiinnostava pohdittaessa sitä, milloin yhteisön oikeutta on sovellettava viran puolesta, on mielestäni tarpeellista vastata neljänteen kysymykseen.

C *Neljäs ennakkoratkaisukysymys*

69. Yhteisöjen tuomioistuimelle kahden ensimmäisen kysymyksen osalta ehdottamistani vastauksista ilmenee, että Productschap on mielestäni perustellusti ottanut huomioon päätöksissään, jotka ovat pääasian valituksen kohteena, jälkitarkastuksen yhteydessä ilmenneet, virallisen eläinlääkärin antaman todistuksen kanssa ristiriidassa olevat objektiiviset seikat, jotka osoittavat, että alus oli lastaustiheyttä koskeviin yhteisön vaatimuksiin nähden ilmiselvästi ylilastattu. Lisäksi näiden vaatimusten käytännön noudattamisen tarkistamiseksi Productschap on ottanut viitepinta-alaksi perustellusti 986 neliömetrin suuruisen hyväksytyn pinta-alan.

70. Muistutan siitä, että poiketen 26.3.2004 päivätyistä ensimmäisistä päätöksistään, joissa pääasian valittajia vaadittiin maksamaan niille myönnetty vientituki takaisin kokonaisuudessaan, Productschap päätti pääasian valittajien haettua oikaisua lopulta alentaa vaaditun takaisinmaksun määrää. Productshap on nimittäin katsonut, että vain ne nautaeläimet, joiden määrä ylitti 986 neliömetrin suuruiselle hyväksytylle pinta-alalle sallitun määrän, oli kuljetettu vastoin direktiivissä 91/628 vahvistettuja normeja, ja vaati siten kumpaakin pääasian valittajaa palauttamaan vientituen vain 29 eläimen osalta.

71. College van Beroep voor het bedrijfsleven ilmaisee ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevassa päätöksessään epäilevänsä tapaa, jolla pääasian valittajille myönnettävät vientituet on määritetty. Sen mukaan olisi katsottava pikemminkin, että havaittu ylilastaus on merkinnyt hyvinvointia koskevien normien rikkomista kaikkien kuljetettujen eläinten osalta, koska tällä ylilastauksella on ollut vaikutusta 640 tiineeseen hiehoon niiden 62

tiineen hiehon sijasta, joihin Productschap viittaa riidanalaisissa päätöksissä. Tuomioistuin katsoo näin ollen, että takaisinmaksuvaatimuksen olisi pitänyt koskea koko maksettua vientitukea.

72. College van Beroep voor het bedrijfsleven kehottaa tämän vuoksi yhteisöjen tuomioistuinta ratkaisemaan, onko asetuksen N:o 1254/1999 33 artiklan 9 kohdan toista alakohtaa sekä asetuksen N:o 615/98 1 artiklaa ja 5 artiklan 7 kohtaa tulkittava siten, että jos todetaan, ettei direktiivin 91/628 liitteessä olevan VI luvun 47 kohdan B alakohdassa säädettyjä lastaustiheyttä koskevia yhteisön vaatimuksia ole noudatettu, vientituki on katsottava perusteettomasti maksetuksi kaikkien kuljetettujen eläinten osalta, vai siten, että se on katsottava perusteettomasti maksetuksi ainoastaan liikaa lastattujen eläinten määrän osalta.

73. Olen sitä mieltä, että kun näitä vaatimuksia on jätetty noudattamatta, on katsottava lähtökohtaisesti vientitukea maksetun perusteettomasti kaikkien kuljetettujen eläinten osalta.

74. Kuten Kreikan ja Unkarin hallitukset sekä komissio perustellusti huomauttavat, jos kokonaispinta-ala, joka on aluksessa käytettävissä eläinten kuljettamiseen, jaettuna tosiasiallisesti kuljetettujen eläinten määrällä, ei vastaa sitä pinta-alaa, josta direktiivin 91/628 liitteessä olevan VI luvun 47 kohdan B alakohdassa säädetään kutakin eläintä kohden, on tällä perusteella loogista päätellä, ettei lastaustiheyttä koskevia yhteisön normeja ole noudatettu yhdenkään kuljetetun eläimen osalta. Tällaisessa tilanteessa kunkin eläimen käytössä oleva tila vähenee sen vuoksi, että aluksessa on enemmän eläimiä kuin näiden normien mukaan olisi sallittua. Kuten Kreikan hallitus toteaa, aluksen ylilastaus johtaa erityisesti eläinten liikkumisväljyyden pienenemiseen, sen tilan vähenemiseen, joka tarvitaan, jotta niillä olisi mukavat olosuhteet, eläinten loukkaantumisriskin kohoamiseen ja kaikkia kuljetettuja eläimiä eikä pelkästään liikaa lastattuja eläimiä koskeviin heikkoihin kuljetusolosuhteisiin.

75. Tässä tilanteessa, kuten myös tilanteessa, jossa todettaisiin esimerkiksi matkan ja lepojakson kestoa koskevien yhteisön vaatimusten laiminlyöminen, katson, että ”tuen asianomainen osuus”, jota pidetään asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 7 kohdan nojalla perusteettomasti maksettuna ja joka on perittävä takaisin, muodostuu lähtökohtaisesti alun perin maksetun vientituen koko määrästä.

76. Kuten Alankomaiden ja Unkarin hallitukset asianmukaisesti huomauttavat, tätä ratkaisua olisi kuitenkin lievennettävä, jos osoitettaisiin, että aluksen rakenteen ansiosta osalla eläimistä on ollut kuljetuksen aikana direktiivin 91/628 liitteessä olevan VI luvun 47 kohdan B alakohdassa säädettyjen vaatimusten mukainen tila. Näin olisi esimerkiksi silloin, jos osa eläimistä olisi lastattu nämä vaatimukset täyttäviin osastoihin.

77. Nämä seikat huomioon ottaen ehdotan näin ollen, että yhteisöjen tuomioistuin toteaisi, että asetuksen N:o 1254/1999 33 artiklan 9 kohdan toista alakohtaa sekä asetuksen N:o 615/98 1 artiklaa ja 5 artiklan 7 kohtaa on tulkittava siten, että kun todetaan, ettei direktiivin 91/628 liitteessä olevan VI luvun 47 kohdan B alakohdassa säädettyjä lastaustiheyttä koskevia yhteisön vaatimuksia ole noudatettu, vientituki on katsottava lähtökohtaisesti perusteettomasti maksetuksi kaikkien kuljetettujen eläinten osalta, ellei tuensaaja näytä toteen, että aluksen rakenteen ansiosta osalla eläimistä oli kuljetuksen aikana vaatimusten mukainen tila.

78. Kuten olen edellä todennut, ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevasta päätöksestä ilmenee, että College van Beroep voor het bedrijfsleven näyttäisi katsovan asiakirja-aineistoon sisältyvien seikkojen perusteella, että lastaustiheyttä koskevia yhteisön sääntöjä on jätetty pääasiassa noudattamatta kaikkien kuljetettujen eläinten osalta. Tästä seuraa, että kansallisen toimivaltaisen viranomaisen olisi kyseisen tuomioistuimen mukaan pitänyt vaatia pääasian valittajia maksamaan alun perin maksettu vientituki takaisin kokonaisuudessaan. Tämä oli myös kyseisen viranomaisen alkuperäinen kanta 26.3.2004 sen tekemissä ensimmäisissä päätöksissä.

79. Kansallinen tuomioistuin huomauttaa kuitenkin, että se epäilee omaa toimivaltaansa kumota tällä perusteella pääasian valituksen kohteena olevat päätökset.

80. Kansallinen tuomioistuin korostaa, että yleisen hallinto-oikeuslain 8 §:n 69 momentista seuraa, että kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on arvioida sen käsiteltäväksi saatettuja riidanalaisia seikkoja, mikä lähtökohtaisesti estää sitä ottamasta huomioon seikkoja, jotka ylittävät asianosaisten rajaaman oikeusriidan kohteen. Tämän vuoksi kansallinen tuomioistuin esittää yhteisöjen tuomioistuimelle kolmannen kysymyksen, joka koskee yhteisön oikeuden soveltamista viran puolesta.

81. Lisäksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin selittää, että eräs toinenkin alankomaiseen hallintolainkäyttöoikeuteen liittyvä ongelma askarruttaa sitä. Kyseessä on reformatio in peius -kieltoa koskeva periaate. Tämän periaatteen mukaisesti muutoksenhakija ei saa joutua muutoksenhakunsa takia epäedullisempaan asemaan kuin missä se olisi, jos se ei olisi hakenut muutosta. [21]

82. Tältä osin kansallinen tuomioistuin huomauttaa, että niiden seurausten takia, jotka se voisi johtaa siitä toteamuksesta, että Productschap on rajoittanut virheellisesti pääasian valittajilta vaaditun takaisinmaksun määrää, valittajat joutuisivat epäedullisempaan asemaan kuin missä ne olivat valittaessaan 2. ja 25.8.2005 tehdyistä päätöksistä. Ne menettäisivät nimittäin myös sen osan tuesta, jonka takaisinmaksua Productschap ei niiltä kyseisissä päätöksissä vaatinut.

21 – Tämä reformatio in peius -kielto sisältyy myös yleisen hallinto-oikeuslain 8 §:n 69 momenttiin, vaikkakin implisiittisesti. Tarkasteltaessa jäsenvaltioiden oikeuksia, kuten Alankomaiden hallinto-oikeutta, ilmenee, että tämä reformatio in peius -kieltoa koskeva periaate liittyy läheisesti periaatteeseen, jonka mukaan asianosaiset voivat vapaasti määrätä muutoksenhaun kohteen, eli ”määräämisperiaatteeseen”. Niinpä siitä riippumatta, perustuuko reformatio in peius -kielto lakiin vai onko se vahvistettu oikeuskäytännössä, sen lähtökohtana on ajatus siitä, että muutosta hakeva asianosainen toimii näin ajaakseen ja suojellakseen tuomioistuimelle jättämässään valituskirjelmässä määrittelemiään ja rajaamiaan etuja. Eri oikeuksissa esitetään myös yleisluonteisempia näkökohtia. Nämä näkökohdat koskevat oikeusvarmuutta ja erityisesti yksityisten oikeussubjektien luottamusta niihin olosuhteisiin, joissa oikeutta jaetaan, ja tämä luottamus estää heikentämästä tilannetta, jota muutoksenhaulla pyritään parantamaan.

83. Kansallinen tuomioistuin pyrkii näin ollen selvittämään, tarkoittavatko pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevan kaltaiset olosuhteet sitä, että voidakseen soveltaa tehokkaasti yhteisön oikeutta sen on hylättävä tällainen kansallinen menettelysääntö. Tämä on viidennen ennakkoratkaisukysymyksen kohde.

84. Seuraavaksi tarkastelen yhdessä kolmatta ja viidettä ennakkoratkaisukysymystä.

D *Kolmas ja viides ennakkoratkaisukysymys*

85. Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin pyytää kolmannella ja viidennellä ennakkoratkaisukysymyksellään yhteisöjen tuomioistuinta ratkaisemaan, velvoitetaanko yhteisön oikeudessa kansallinen tuomioistuin pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa tutkimaan viran puolesta kansallisen hallintotoimen laillisuus niiden yhteisön oikeuteen nojautuvien perusteiden valossa, jotka koskevat asetuksen N:o 1254/1999 33 artiklan 9 kohdan toisen alakohdan sekä asetuksen N:o 615/98 1 artiklan ja 5 artiklan 7 kohdan rikkomista, myös silloin, kun tämä tutkinta johtaa siihen, että pääasian valittaja joutuu epäedullisempaan asemaan kuin missä se olisi, jos se ei olisi tehnyt valitusta.

86. Alankomaiden ja Kreikan hallitukset samoin kuin komissio katsovat, että tähän kysymykseen on vastattava kielteisesti. Unkarin hallitus on puolestaan omaksunut hienojakoisemman kannan, koska se toteaa ensinnäkin kannattavansa sitä, että kansallinen tuomioistuin tutkii viran puolesta merkitykselliset yhteisön säännökset, mutta katsoo toiseksi, ettei yhteisön oikeuden tehokas soveltaminen edellytä, että tällaisen tutkimisen vuoksi olisi hylättävä Alankomaiden hallintolainkäyttöoikeudessa vahvistettu periaate, jonka mukaan muutoksenhakija ei saa joutua epäedullisempaan asemaan kuin missä se olisi, jos se ei olisi hakenut muutosta.

87. Totean heti, että mielestäni yhteisöjen tuomioistuimen olisi vastattava myönteisesti tähän kysymykseen.

88. Kuten todettua, yleisen hallinto-oikeuslain 8 §:n 69 momentti muodostaa kansallisen menettelysäännön, joka rajoittaa sen laillisuusvalvonnan, jota ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin voi suorittaa, ulottuvuutta.

89. Koska yhdistetyissä asioissa van der Weerd ym. 7.6.2007 annetussa tuomiossa [22] oli kyse tästä samasta säännöksestä ja koska tähän tuomioon sisältyy yhteenveto oikeuskäytännöstä, joka koskee kansallisen tuomioistuimen viran puolesta suorittamaa yhteisön oikeuden soveltamista, se on lähtökohtana tarkastelulleni. Kuvailen siis aluksi tämän tuomion asiayhteyttä, sen jälkeen yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisua ja lopuksi esitän syyt, joiden vuoksi katson, että tämä tuomio ei tarjoa tyydyttävää ratkaisua esillä olevassa asiassa.

90. Edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa van der Weerd ym. pääasian asianosaisina oli karjankasvattajia ja valtakunnallisen karjan ja lihan tarkastusviraston johtaja ja riita koski jälkimmäisen tekemiä päätöksiä. Näiden päätösten mukaan karjankasvattajien tiloilla olevien kaikkien sorkkaeläinten osalta oli katsottava olevan olemassa epäilys siitä, että ne olivat suu- ja sorkkataudin saastuttamia, sillä perusteella, että koska tilojen läheisyydessä oli todettu suu- ja sorkkatautia, ei voitu sulkea pois sitä, että kyseisillä tiloilla olevat eläimet olivat voineet olla tämän taudin saastuttamia. Näin ollen nämä eläimet oli rokotettava ja sitten teurastettava.

91. Pääasian kantajat pyrkivät College van Beroep voor het bedrijfslevenissä nostamillaan kanteilla kiistämään näiden päätösten laillisuuden. Sitä vastoin eräät perusteet, jotka

22 – Yhdistetyt asiat C-220/05–C-225/05 (Kok. 2007, s. I-4233).

oli esitetty samassa tuomioistuimessa käsiteltäviksi saatetuissa samansuuntaisissa asioissa,[23] eivät sisältyneet perusteisiin, joita ne esittivät kanteidensa tueksi. Nämä perusteet olivat väite siitä, että valtakunnallisen karjan ja lihan tarkastusviraston johtaja ei voinut toteuttaa toimenpiteitä suu- ja sorkkataudin torjumiseksi ID-Lelystad BV -laboratorion suorittamien tutkimusten tulosten perusteella, koska viimeksi mainitulla ei ollut yhteisön toimenpiteistä suu- ja sorkkataudin torjumiseksi 18.11.1985 annetun direktiivin 85/511/ETY[24] mukaan toimivaltaa suorittaa niitä, ja väite siitä, että tarkastusviraston johtaja ei olisi voinut perustaa kyseessä olevia toimenpiteitä vain mainitun laboratorion lähettämän faksin sisältöön.

92. College van Beroep voor het bedrijfsleven totesi ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevassa päätöksessä, että näillä perusteilla saattaisi olla vaikutusta sen käsiteltävänä olevien riita-asioiden ratkaisuun. Tuomioistuin täsmensi kuitenkin, että koska sille ei ollut esitetty näitä perusteita, kansalliset prosessisäännöt estivät niiden ottamisen huomioon. Yleisen hallinto-oikeuslain 8 §:n 69 momentista nimittäin seuraa, että tuomioistuin ratkaisee vain sille esitetyt riita-asiaan sisältyvät seikat. Vaikka kyseisen pykälän 2 momentissa säädetään, että tuomioistuin täydentää oikeudelliset perusteet viran puolesta, tästä säännöksestä on kuitenkin pääteltävä, että tuomioistuin antaa oikeudellisen muodon niille väitteille, jotka kantaja on esittänyt riitautettua hallintotointa vastaan. Niinpä se harkinta, johon tuomioistuimen on ryhdyttävä omasta aloitteestaan, tulee mainitun tuomioistuimen mukaan kysymykseen vain sovellettaessa oikeusjärjestyksen perusteita koskevia sääntöjä, jollaisia ovat Alankomaiden oikeudessa hallintoelinten toimivaltaa ja itse tuomioistuimen toimivaltaa koskevat sekä tutkittavaksi ottamista koskevat säännöt.

93. Pitäen nämä seikat mielessään College van Beroep voor het bedrijfsleven pyrki selvittämään, oliko sen otettava yhteisön oikeuden nojalla huomioon sellaiset yhteisön oikeuteen perustuvat perustelut, joita pääasian kantajat eivät olleet esittäneet. Kyseisen tuomioistuimen mukaan esiin tuli kysymys siitä, tekikö kansallinen prosessisäännös, jonka mukaan tuomioistuin ei voi harkita riita-asian rajojen ulkopuolelle jääviä perusteita, yhteisön oikeuteen perustuvien oikeuksien käyttämisen käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi.

94. Kyseessä olevalle tuomioistuimelle antamassaan vastauksessa yhteisöjen tuomioistuin on ottanut klassisesti lähtökohdakseen toteamuksen, jonka mukaan ”koska yhteisö ei ole antanut alaa koskevia säännöksiä, kunkin jäsenvaltion asiana on sisäisessä oikeusjärjestyksessään määrittää toimivaltaiset tuomioistuimet ja antaa menettelysäännöt sellaisia oikeussuojakeinoja varten, joilla pyritään turvaamaan yhteisön oikeuteen perustuvat yksityisten oikeudet, kuitenkin siten, että nämä menettelysäännöt eivät saa olla epäedullisempia kuin ne, jotka koskevat samankaltaisia jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen

23 – Nämä asiat johtivat asiassa C-28/05, Dokter ym., 15.6.2006 annettuun tuomioon (Kok. 2006, s. I-5431).

24 – EYVL L 315, s. 11. Sellaisena kuin direktiivi on muutettuna 26.6.1990 annetulla neuvoston direktiivillä 90/423/ETY (EYVL L 224, s. 13; jäljempänä direktiivi 85/511).

perustuvia vaatimuksia (vastaavuusperiaate), eivätkä ne saa olla sellaisia, että yhteisön oikeusjärjestyksessä vahvistettujen oikeuksien käyttäminen on käytännössä mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa (tehokkuusperiaate)". [25]

95. Ensinnäkin vastaavuusperiaatteen osalta yhteisöjen tuomioistuin on todennut, ettei kyseessä olevien direktiivin 85/511 säännösten voida katsoa vastaavan Alankomaiden oikeudessa tarkoitettuja, oikeusjärjestyksen perusteita koskevia kansallisia sääntöjä. Yhteisöjen tuomioistuin on tällä perusteella päätellyt, että vastaavuusperiaatteen soveltaminen ei merkitse, että ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen olisi ryhdyttävä viran puolesta tutkimaan kysymyksessä olevien hallintotoimien laillisuutta asianomaiseen direktiiviin perustuvien perusteiden valossa. [26]

96. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin on korostanut, että "vaikka kyseiset säännökset liittyvät kansanterveyden alaan, niihin on pääasioiden oikeudenkäynneissä vedottu pääasiallisesti sellaisten oikeussubjektien yksityisten etujen huomioon ottamiseksi, joihin suu- ja sorkkataudin torjumistoimenpiteet ovat vaikuttaneet". [27]

97. Toiseksi tehokkuusperiaatteen osalta yhteisöjen tuomioistuin on muistuttanut ensin siitä, että sen oikeuskäytännöstä ilmenee, että "kaikkia tapauksia, joissa on kyse siitä, tekeekö kansallinen menettelysääntö yhteisön oikeudessa oikeussubjekteille vahvistettujen oikeuksien käyttämisen käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi, on tarkasteltava ottaen huomioon tämän säännön merkitys koko oikeudenkäynnin, sen kulun sekä sen erityispiirteiden kannalta eri kansallisissa oikeuselimissä. Tästä näkökulmasta on tarvittaessa syytä ottaa huomioon kansallisen tuomioistuinjärjestelmän perustana olevat periaatteet, joita ovat muun muassa puolustautumisoikeuksien suojaaminen, oikeusvarmuuden periaate sekä oikeudenkäynnin moitteeton kulku". [28]

98. Tämän jälkeen yhteisöjen tuomioistuin palautti mieliin yhdistetyissä asioissa van Schijndel ja van Veen 14.12.1995 antamassaan tuomiossa tekemänsä ratkaisun. [29]

99. Tässä tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin tutki sitä, oliko tehokkuusperiaatteen kanssa yhteensopiva sellainen Alankomaiden oikeuteen kuuluva periaate, jonka mukaan tuomioistuimen valtaa ottaa kansallisessa siviilioikeudellisessa oikeudenkäynnissä viran puolesta esiin perusteita rajoitti tuomioistuimen velvollisuus pitäytyä asianosaisten rajaaman riita-asian kohteessa ja perustaa päätöksensä sille esitettyihin tosiseikkoihin.

25 – Tuomion 28 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.
26 – Tuomion 29–31 kohta.
27 – Tuomion 32 kohta.
28 – Tuomion 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.
29 – Yhdistetyt asiat C-430/93 ja C-431/93 (Kok. 1995, s. I-4705).

100. Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että tämä kansallisen tuomioistuimen toimivallan rajoitus perustuu ”periaatteeseen, jonka mukaan aloitteen tekeminen oikeudenkäynnissä on asianosaisten tehtävä, eikä tuomioistuin voi toimia viran puolesta kuin poikkeuksellisissa tilanteissa, joissa yleinen etu edellyttää sen toimenpiteitä”. [30] Yhteisöjen tuomioistuin totesi lisäksi, että ”tämä periaate ilmentää suurimmassa osassa jäsenvaltioita noudatettuja käsityksiä valtion ja yksilön välisistä suhteista, ja sillä suojataan puolustuksen oikeuksia ja turvataan menettelyn moitteeton kulku erityisesti välttämällä uusien perusteiden harkintaan liittyvät viiveet”. [31]

101. Yhteisöjen tuomioistuin päätteli, että ”yhteisön oikeudessa ei – – velvoiteta kansallista tuomioistuinta ottamaan viran puolesta huomioon yhteisön oikeussääntöjen rikkomista koskevaa perustetta, jos tuomioistuimen olisi tutkiakseen tällaisen perusteen luovuttava sille kuuluvasta passiivisuudesta, koska sen pitäisi ylittää asianosaisten määrittämän riita-asian rajat ja/tai nojautua muihin tosiseikkoihin ja olosuhteisiin kuin niihin, joihin asianosainen, jonka edun mukaista on soveltaa sanottuja oikeussääntöjä, on perustanut vaatimuksensa”. [32]

102. College van Beroep voor het bedrijfsleven oli korostanut tuomion antamiseen edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa van der Weerd ym. johtaneessa asiassa sitä, että siinä käyty oikeudenkäynti muistutti tämän seikan osalta oikeudenkäyntiä, josta oli kyse edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa van Schijndel ja van Veen annetussa tuomiossa. Tämän takia yhteisöjen tuomioistuin sovelsi päättelyä, jota se oli soveltanut jälkimmäisessä tuomiossa.

103. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin on perustelujensa täydennykseksi selittänyt, miksi sen useisiin tuomioihin perustuva oikeuskäytäntö, jonka mukaan kansallisella tuomioistuimella on toimivalta soveltaa viran puolesta yhteisön oikeutta, ei ollut esillä olevissa yhdistetyissä asioissa merkityksellinen. Nämä täsmennykset ovat mielenkiintoisia, sillä ne osoittavat, että yhteisöjen tuomioistuimen kanta tähän asiaan voi muuttua sen asiayhteyden mukaan, jossa kansallista menettelysääntöä on tarkoitus soveltaa.

104. Yhteisöjen tuomioistuin on siis viitannut ensin oikeuskäytäntöönsä, joka seuraa asiassa Peterbroeck 14.12.1995 annettua tuomiota [33] ja josta se toteaa, että ”sitä luonnehtivat kullekin asialle ominaiset seikat, jotka johtivat siihen, että pääasian kantajalla ei ollut mahdollisuutta vedota tehokkaasti siihen, että kansallinen sääntö oli yhteisön oikeuden vastainen”. [34]

30 – Em. yhdistetyt asiat van Schijndel ja van Veen, tuomion 21 kohta.

31 – Idem.

32 – Ibidem (22 kohta).

33 – Asia C-312/93 (Kok. 1995, s. I-4599). Tässä tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin on vastannut Cour d'appel de Bruxellesille (Belgia) seuraavasti: ”Yhteisön oikeuden kanssa ristiriidassa on sellaisen kansallisen menettelysäännön soveltaminen, jossa pääasian oikeudenkäynnin kaltaisissa tapauksissa kansallista tuomioistuinta sen käsitellessä toimivaltaansa kuuluvia asioita kielletään tutkimasta viran puolesta, onko kansallinen säännös yhteensovelluva yhteisön oikeuden säännöksen kanssa, kun oikeussubjekti ei ole vedonnut tähän yhteisön säännökseen tietyssä määräajassa.”

34 – Em. yhdistetyt asiat van der Weerd ym., tuomion 40 kohta.

105. Tämän jälkeen yhteisöjen tuomioistuin viittaa erääseen toiseen oikeuskäytäntöönsä, jonka perusteena on sen mukaan ”tarve turvata kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetussa neuvoston direktiivissä 93/13/ETY [35] tarkoitettu tehokas kuluttajansuoja”. [36]

106. Yhteisöjen tuomioistuin on viitannut lopuksi oikeuskäytäntöönsä, joka ilmenee asiassa Eco Swiss 1.6.1999 annetusta tuomiosta [37] ja jossa sen mukaan ”arvioidaan kansalliseen oikeuteen perustuvien ja yhteisön oikeuteen perustuvien perusteiden kohtelun vastaavuutta”. [38]

107. Kaikkien näiden analysoimiensa seikkojen perusteella yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa van der Weerd ym. tehnyt sen päätelmän, että ”tehokkuusperiaate ei pääasioissa kysymyksessä olevan kaltaisissa asioissa velvoita kansallisia tuomioistuimia ottamaan esiin viran puolesta yhteisön oikeuden säännökseen tai määräykseen perustuvaa perustetta – riippumatta säännöksen tai määräyksen merkityksestä yhteisön oikeusjärjestelmässä –, kun asianosaisille annetaan tosiasiallinen mahdollisuus vedota yhteisön oikeuteen pohjautuvaan perusteeseen kansallisessa tuomioistuimessa”. [39] Tämän jälkeen yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että ”koska pääasian kantajilla on ollut tosiasiallinen mahdollisuus ottaa esiin direktiiviin 85/511 perustuvia perusteita, tehokkuusperiaate ei velvoita ennakkoratkaisupyynnön esittänyttä tuomioistuinta tutkimaan viran puolesta kyseisen direktiivin 11 ja 13 artiklaan perustuvaa perustetta”. [40]

108. Edellä esitetystä voidaan esillä olevan asian kannalta päätellä seuraavaa.

109. Vastaavuusperiaatteen osalta katson, että päättelyä, jonka yhteisöjen tuomioistuin esittää edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa van der Weerd ym. antamansa tuomion 29–31 kohdassa, voidaan soveltaa analogisesti esillä olevan asian yhteydessä. Kyseessä olevia asetuksen N:o 1254/1999 ja asetuksen N:o 615/98 säännöksiä, joiden tarkoituksena on, kuten jäljempänä huomataan, varmistaa eläinten hyvinvointi ja suojata yhteisön taloudelliset edut, ei voida nimittäin pitää säännöksinä, jotka vastaisivat Alanko-

35 – EYVL L 95, s. 29.

36 – Edellä alaviitteessä 40 mainitut yhdistetyt asiat van der Weerd ym., tuomion 40 kohta. Yhteisöjen tuomioistuin on siis katsonut, että kuluttajille direktiivillä 93/13 varmistettu suoja merkitsee sitä, että kansallinen tuomioistuin voi viran puolesta arvioida käsiteltäväkseen saatetun sopimusehdon kohtuuttomuutta (ks. yhdistetyt asiat C-240/98–C-244/98, Océano Grupo Editorial ja Salvat Editores, tuomio 27.6.2000 (Kok. 2000, s. I-4941); asia C-473/00, Cofidis, tuomio 21.11.2002 (Kok. 2002, s. I-10875) ja asia C-168/05, Mostaza Claro, tuomio 26.10.2006 (Kok. 2006, s. I-10421)). Ks. lisäksi asia C-429/05, Rampion ja Godard, tuomio 4.10.2007 (Kok. 2007, s. I-8017), jossa tätä oikeuskäytäntöä sovellettiin kulutusluottoja koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä 22.12.1986 annetun neuvoston direktiivin 87/102/ETY (EYVL 1987, L 42, s. 48), sellaisena kuin se on muutettuna 16.2.1998 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 98/7/EY (EYVL L 101, s. 17), yhteydessä.

37 – Asia C-126/97 (Kok. 1999, s. I-3055). Tässä tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin on nimittäin katsonut, että ”jos kansallisen tuomioistuimen on kansallisten menettelysääntöjen mukaan kumottava välitystuomio siinä tapauksessa, että välitystuomiolla rikotaan oikeusjärjestyksen perusteisiin kuuluvia kansallisia oikeussääntöjä, sen on kumottava välitystuomio myös siinä tapauksessa, että välitystuomiolla rikotaan perustamissopimuksen [EY:n] 85 artiklan 1 kohdassa [josta on tullut EY 81 artiklan 1 kohta] määrättyä kieltoa” (37 kohta).

38 – Em. yhdistetyt asiat van der Weerd ym., tuomion 40 kohta.

39 – Ibidem (41 kohta).

40 – Idem.

maiden oikeudessa tarkoitettuja, oikeusjärjestyksen perusteita koskevia kansallisia sääntöjä, jotka koskevat ennen kaikkea tuomioistuimen toimivaltaa, kanteen tutkittavaksi ottamista ja riidanalaisen päätöksen tehneen hallintoviranomaisen toimivaltaa.

110. Keskeinen kysymys esillä olevassa asiassa liittyy siis tehokkuusperiaatteen ulottuvuuteen.

111. Mielestäni perustelut, jotka yhteisöjen tuomioistuin esittää tämän periaatteen ulottuvuuden osalta edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa van der Weerd ym. antamassaan tuomiossa, eivät ole merkityksellisiä pääasian oikeudenkäynnissä esillä olevan kaltaisessa tapauksessa, ja näin on, vaikka kyseessä oleva kansallinen menettelysäännös on, kuten kyseisen tuomion antamiseen johtaneessa asiassa, yleisen hallinto-oikeuslain 8 §:n 69 momentti.

112. Niiden yhteisön säännösten, joita ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin haluaa soveltaa pääasiassa, tarkoituksesta samoin kuin siitä asiayhteydestä, jossa kyseessä olevaa kansallista menettelysäännöstä sovelletaan, seuraa nimittäin mielestäni se, että yhteisöjen tuomioistuimen on tarkasteltava esillä olevaa asiaa eri näkökulmasta.

113. Esillä olevaan asiaan liittyy näin ollen tiettyjä erityispiirteitä, jotka ovat mielestäni esteenä sille, että siihen voitaisiin soveltaa sellaisenaan yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa van Schijndel ja van Veen sekä van der Weerd ym. esittämiä perusteluja.

114. Tältä osin muistutan ensinnäkin siitä, että asetuksen N:o 1254/1999 33 artiklan 9 kohdan toisen alakohdan ja asetuksen N:o 615/98 1 artiklan tarkoituksena on asettaa elävien nautaeläinten vientitukien maksamisen edellytykseksi eläinten hyvinvointia koskevan yhteisön lainsäädännön ja erityisesti direktiivin 91/628 säännösten noudattaminen. Näissä kahdessa säännöksessä siis asetetaan edellytys näiden vientitukien myöntämiselle.

115. Yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Viamex Agrar Handel ja ZVK antamassaan tuomiossa osoittanut, että yhteisöjen lainsäätäjä pyrkii tällä tavalla turvaamaan eläinten terveyden ja elämän suojelemisen kaltaiset yleisen edun mukaiset vaatimukset. Näin ollen yhteisöjen tuomioistuimen mukaan ”asetuksessa N:o 615/98 direktiiviin 91/628 tehdyn yleisen viittauksen tavoitteena on taata asetuksen N:o 805/68 13 artiklan 9 kohdan [josta on tullut asetuksen N:o 1254/1999 33 artiklan 9 kohta] soveltamiseksi kyseisen direktiivin kannalta keskeisten säännösten noudattaminen elävien eläinten hyvinvoinnin ja erityisesti eläinten suojelun osalta niiden kuljetuksen aikana”. [41]

41 – Tuomion 29 kohta.

116. Samassa tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin tunnustaa, että ”siten käytetyn viittauksen etuna on lisäksi se, että sillä taataan se, ettei yhteisön varoilla rahoiteta vientiä, joka tapahtuu eläinten hyvinvointia koskevien yhteisön säännösten vastaisesti”. [42]

117. Tämän oikeudenkäynnin kannalta merkityksellisillä yhteisön säännöksillä on kaksi päämäärää eli yhtäältä eläinten terveyden ja elämän suojelu ja toisaalta yhteisön taloudellisten etujen suojaaminen.

118. Jotta nämä kaksi päämäärää saavutettaisiin täysin, tätä lainsäädäntöä on täydennetty asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 7 kohdan säännöksellä, jonka mukaan jos tuen maksamisen jälkeen todetaan, ettei eläinten suojelua kuljetuksen aikana koskevaa yhteisön lainsäädäntöä ole noudatettu, tuen asianomaista osuutta pidetään perusteettomasti maksettuna ja se on perittävä takaisin asetuksen N:o 3665/87 11 artiklan 3–6 kohdan, sellaisena kuin kyseinen artikla on korvattuna asetuksen N:o 800/1999 52 artiklalla, säännösten mukaisesti. [43]

119. Täsmennän lisäksi, että nämä kaksi päämäärää ovat yhteisön tasolla yleistä etua koskevia vaatimuksia, joiden merkitystä ei voida kieltää. [44]

120. Seuraavaksi on korostettava, että ne yhteisön säännökset, joita kansallinen tuomioistuin haluaisi soveltaa viran puolesta pääasian yhteydessä, eivät yhdessä tarkasteltuina synnytä pääasian valittajille oikeuksia, vaan päinvastoin niiden perusteella valittajille aiheutuu velvollisuus maksaa takaisin perusteettomasti maksettu vientituki.

121. Tässä ei näin ollen ole kyse siitä, että pyrittäisiin selvittämään, onko yleisen hallinto-oikeuslain 8 §:n 69 momentti tehokkuusperiaatteelle yleisesti annetun merkityksen mukaisesti luonteeltaan sellainen, että *yhteisön oikeudessa vahvistettujen oikeuksien käyttäminen* on käytännössä mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa.

42 – Tuomion 24 kohta.

43 – Yhteisöjen tuomioistuin on ottanut asiassa C-428/05, Laub, 21.6.2007 antamassaan tuomiossa (Kok. 2007, s. I-5069) kantaa asetuksen N:o 3665/87 11 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun takaisinperintämenettelyn päämäärään. Sen mukaan ”tämän säännöksen tarkoitus on varmistaa, että yhteisön budjettia suojataan ja sovelletaan asianmukaisella tavalla vientitukien alalla, ja erityisesti varmistaa, että vientitukea saavat vain viejät, joilla on siihen oikeus yhteisön lainsäätäjän säätämien objektiivisten edellytysten mukaisesti” (22 kohta).

44 – Ks. tältä osin eläinten terveyden ja elämän suojelua koskevan tavoitteen osalta em. yhdistetyt asiat Viamex Agrar Handel ja ZVK, tuomion 22 ja 23 kohta. Yhteisön taloudellisten etujen suojaamista koskevan tavoitteen osalta viittaan erityisesti EY 280 artiklaan ja Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta 18.12.1995 annettuun neuvoston asetukseen (EY, Euratom) N:o 2988/95 (EYVL L 312, s. 1). Tämä asetus on yhteinen oikeudellinen kehys kaikille yhteisöjen politiikan kattamille aloille yhteisöjen taloudellisia etuja vahingoittavien toimien torjumiseksi.

122. Näin ollen tehokkuusperiaate, jolla suojellaan yksityisille suoraan yhteisön oikeussäännöillä annettuja oikeuksia, ei ole tämän oikeusriidan yhteydessä asianmukainen vertailukohta sen ratkaisemiseksi, onko ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen jätettävä soveltamatta sellaista kansallista menettelysääntöä, joka estää yhteisön oikeuden soveltamisen viran puolesta.

123. Pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa ei ole mielestäni myöskään merkityksellistä selvittää, onko asianosaisilla ollut tosiasiallinen mahdollisuus vedota yhteisön oikeuteen pohjautuvaan perusteeseen kansallisessa tuomioistuimessa.

124. Kun pääasiassa kyseessä olevat tosiseikat on otettu huomioon, on nimittäin ilmeistä, ettei pääasian valittajilla ollut intressiä vaatia sen selvittämistä kansallisessa tuomioistuimessa, oliko vientituki katsottava asetuksen N:o 1254/1999 33 artiklan 9 kohdan toisen alakohdan sekä asetuksen N:o 615/98 1 artiklan ja 5 artiklan 7 kohdan nojalla perusteettomasti maksetuksi kaikkien kuljetettujen eläinten vai ainoastaan osan eläimistä osalta. Muistutan tältä osin siitä, että Productschap oli vaatinut ensin vientituen koko määrän takaisinmaksua, mutta pääasian valittajien haettua oikaisua se oli rajoittanut tämän takaisinmaksun koskemaan vain osaa kuljetetuista eläimistä. Riita-asiassa valittajien oikeudenkäyntistrategiana on ollut näin ollen pyrkimys saada College van Beroep voor het bedrijfsleven alentamaan vielä enemmän palautettavaa summaa tai peruuttamaan se kokonaan, ja tähän se pyrkii esittämällä muita oikeudellisia perusteita.

125. Totean lisäksi, ettei myöskään Productschapilla ollut intressiä esittää perusteita, jotka olisivat todennäköisesti voineet johtaa sen laskentatavan, jota se oli noudattanut 2. ja 25.8.2005 tekemissään takaisinmaksupäätöksissä, kyseenalaistamiseen.

126. Sen toteaminen, että asianosaisilla oli tosiasiallinen mahdollisuus esittää yhteisön oikeuteen pohjautuva peruste kansallisessa tuomioistuimessa, ei voi siten olla ratkaiseva tekijä esillä olevan asian yhteydessä.

127. Ehdotan näin ollen, että yhteisöjen tuomioistuin omaksuu toisen lähestymistavan, joka soveltuu paremmin asiayhteyteen, jossa yhteisön oikeuden viran puolesta tehtävän soveltamisen merkitys ei rajoitu – yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa van der Weerd ym.

antamassa tuomiossa käyttämää ilmaisua lainatakseni – pelkästään ”oikeussubjektien yksityisten etujen” [45] huomioon ottamiseen vaan liittyy perustavanlaatuisemmin yleisen edun mukaisten vaatimusten suojaamiseen yhteisön tasolla.

128. Totta puhuakseni pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa ainoastaan kansalliselta tuomioistuimelta voidaan odottaa, että se yhteisön yleistuomioistuimena tukeutuu yhteisön oikeuteen sen noudattamisen takaamiseksi. Näin ollen se toimii viimeisenä portinvartijana, joka voi oikaista tilanteen, jossa toimivaltainen kansallinen viranomainen on soveltanut virheellisesti yhteisön oikeutta. Vain kansallinen tuomioistuin voi toisin sanoen palauttaa tilanteen sellaiseksi, että se on yhteisön oikeuden mukainen.

129. Ehdotan näin ollen, että yhteisöjen tuomioistuin katsoo, että yhteisön oikeuden tehokas soveltaminen velvoittaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa kansallisen tuomioistuimen tutkimaan viran puolesta kansallisen hallintotoimen laillisuuden asetuksen N:o 1254/1999 33 artiklan 9 kohdan toisen alakohdan sekä asetuksen N:o 615/98 1 artiklan ja 5 artiklan 7 kohdan rikkomiseen nojautuvien perusteiden valossa, myös silloin, kun tämä tutkinta johtaa siihen, että pääasian valittaja joutuu epäedullisempaan asemaan kuin missä se olisi, jos se ei olisi tehnyt valitusta.

45 – Tuomion 32 kohta.

130. Tämä kanta vastaa sitä yhteisöjen tuomioistuimen usein toistamaa vaatimusta, jonka mukaan kansallinen oikeussääntö ei saa haitata yhteisön oikeuden soveltamista tai sen tehokkuutta. [46] Tämä vaatimus on ilmaistu useita kertoja yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä, erityisesti maatalouden alalla.

131. Ennen tämän oikeuskäytännön tarkastelua on todettava, että yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta 17.5.1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1258/1999 [47] 8 artiklan 1 kohdan b ja c alakohdan mukaan jäsenvaltiot toteuttavat kansallisten lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten mukaisesti toimenpiteet, jotka ovat tarpeen EMOTR:n toimiin liittyvien sääntöjenvastaisuuksien ehkäisemiseksi ja käsittelemiseksi ja sääntöjenvastaisuuksien tai laiminlyöntien vuoksi menetettyjen summien takaisin perimiseksi.

132. Yhdistetyissä asioissa Deutsche Milchkontor ym. 21.9.1983 antamassaan tuomiossa [48] yhteisöjen tuomioistuin on tulkinnut yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta 21.4.1970 annettuun neuvoston asetuk-

46 – Ks. vastaavasti mm. asia 106/77, Simmenthal, tuomio 9.3.1978 (Kok. 1978, s. 629, Kok. Ep. IV, s. 73, 22 kohta) ja asia C-213/89, Factortame ym., tuomio 19.6.1990 (Kok. 1990, s. I-2433, Kok. Ep. X, s. 453, 20 kohta).

47 – EYVL L 160, s. 103. Asetus on kumottu ja korvattu yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta 21.6.2005 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1290/2005 (EUVL L 209, s. 1).

48 – Yhdistetyt asiat 205/82–215/82 (Kok. 1983, s. 2633, Kok. Ep. VII, s. 229).

seen (ETY) N:o 729/70 sisältyvää vastaavaa säännöstä. [49]

133. Yhteisöjen tuomioistuin on korostanut, että ”yhteisön oikeuden nojalla aiheettomasti maksettujen summien takaisinperintää koskevat oikeusriidat on yhteisön oikeussääntöjen puuttuessa ratkaistava kansallisissa tuomioistuimissa kansallisen lainsäädännön mukaisesti, jollei yhteisön oikeudessa asetetuista rajoista muuta johdu – –”. [50] Nämä rajat ovat seuraavat.

134. Sen lisäksi, että ”kansallista lainsäädäntöä on sovellettava tavalla, joka ei ole syrjivä verrattuna niihin menettelyihin, joita noudatetaan samantyyppisten mutta puhtaasti kansallisten oikeusriitojen ratkaisemisessa”, [51] ”kansallisen lainsäädännön soveltaminen ei saa vaikuttaa yhteisön oikeuden ulottuvuuteen ja tehokkuuteen”. [52]

135. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan ”näin kävisi erityisesti, jos kyseinen soveltaminen tekisi sääntöjen vastaisesti myönnettyjen rahamäärien takaisinperinnän käytännössä mahdottomaksi. Lisäksi mikä tahansa harkintavallan käyttö siltä osin, onko aiheettomasti tai sääntöjen vastaisesti myönnettyjen yhteisön varojen takaisinperiminen tarkoituksenmukaista, olisi ristiriidassa asetuksen N:o 729/70 8 artiklan 1 kohdassa kansallisille viranomaisille asetetun aiheettomasti tai sääntöjen vastaisesti maksettujen summien takaisinperintää koskevan velvoitteen kanssa”. [53]

136. Yhteisöjen tuomioistuin on äskettäin muistuttanut näistä vaatimuksista asiassa Vereniging Nationaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening ym. 13.3.2008 antamassaan tuomiossa. [54] Yhteisöjen tuomioistuin on päätellyt näistä vaatimuksista, että kansallisen tuomioistuimen on pantava täytäntöön yhteisön rahoitustukea koskeva yhteisön säännöksestä [55] johtuva takaisinperintävelvollisuus, kun sen käsiteltäväksi on saatettu väärinkäytön tai laiminlyönnin seurauksena

49 – EYVL L 94, s. 13.

50 – Em. yhdistetyt asiat Deutsche Milchkontor ym., tuomion 19 kohta.

51 – Ibidem (23 kohta).

52 – Ibidem (22 kohta).

53 – Idem. Yhdistetyissä asioissa 146/81, 192/81 ja 193/81, BayWa ym., 6.5.1982 antamassaan tuomiossa (Kok. 1982, s. 1503, Kok. Ep. VI, s. 413) yhteisöjen tuomioistuin on lisäksi täsmentänyt, että tulkinnalla, jonka mukaan toimivaltaiset kansalliset hallintoelimet voisivat käyttää harkintavaltaa siltä osin, onko aiheettomasti myönnettyjen yhteisön varojen palautettaviksi vaatiminen tarkoituksenmukaista, ”vaarannettaisiin eri jäsenvaltioiden taloudellisten toimijoiden yhdenvertainen kohtelu ja yhteisön oikeuden soveltaminen, joka on säilytettävä mahdollisimman yhdenmukaisena koko yhteisössä” (30 kohta).

54 – Yhdistetyt asiat C-383/06–C-385/06 (Kok. 2008, s. I-1561).

55 – Kyseessä on asetuksen (ETY) N:o 2052/88 soveltamisesta rakennerahastojen toiminnan yhteensovittamisen osalta toisaalta keskenään ja toisaalta Euroopan investointipankin toiminnan ja muiden rahoitusvälineiden kanssa 19.12.1988 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4253/88 (EYVL L 374, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 20.7.1993 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2082/93 (EYVL L 193, s. 20), 23 artiklan 1 kohta. Yhteisöjen tuomioistuin on em. yhdistetyissä asioissa Vereniging Nationaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening ym. antamassaan tuomiossa todennut, että tässä artiklassa ”asetetaan jäsenvaltioille velvollisuus periä takaisin varat, jotka on menetetty väärinkäytön tai laiminlyönnin vuoksi, eikä toimivaltaa ole tarpeen johtaa kansallisesta oikeudesta” (40 kohta).

menetettyjen varojen takaisinperimistä koskeva riita-asia, ja tarvittaessa jätettävä soveltamatta tai tulkittava sellaista kansallista säännöstä, joka olisi esteenä takaisinperimiselle. [56]

137. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin on täsmentänyt, että kansallinen tuomioistuin voi kansallisen oikeuden mukaisesti ottaa laillisuusperiaatteen ohella huomioon oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteiden kaltaiset periaatteet sillä edellytyksellä, että yhteisön etu otetaan täysimääräisesti huomioon. [57]

138. Tämän oikeuskäytännön valossa katson, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa yhteisön oikeuden tehokas soveltaminen edellyttää, että kansallinen tuomioistuin ottaa täysimääräisesti huomioon yhteisön intressin periä takaisin tuet, jotka on maksettu tukien myöntämistä koskevien edellytysten vastaisesti, ja että kyseinen tuomioistuin jättää näin ollen soveltamatta yleisen hallinto-oikeuslain 8 §:n 69 momenttiin sisältyviä menettelyllisiä periaatteita.

139. Olen sitä mieltä, että eläinten elämän ja terveyden suojelua sekä yhteisön taloudellisten etujen suojaamista koskevien yleisen edun mukaisten vaatimusten turvaaminen velvoittaa kansallisen tuomioistuimen näin ollen tutkimaan, ettei toimivaltainen viranomainen ole käyttänyt harkintavaltaa siltä osin, onko perusteettomasti myönnettyjen yhteisön varojen palautettaviksi vaatiminen tarkoituksenmukaista.

140. Kun toimivaltainen kansallinen viranomainen tekee asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 7 kohdan nojalla päätöksen perusteettomasti maksetun vientituen perimisestä takaisin, sen tehtävänä tosin on arvioida sen tiedossa olevien objektiivisten seikkojen perusteella, muodostuuko ”tuen asianomainen osuus”, joka on perittävä takaisin, alun perin maksetun vientituen koko määrästä vai ainoastaan sen osasta.

141. Toimivaltaisen kansallisen viranomaisen käytössä näin ollen oleva harkintavalta tarkoittaa erityisesti sen selvittämistä, onko eläinten suojelua kuljetuksen aikana koskevaa yhteisön lainsäädäntöä jätetty noudattamatta, onko tämä noudattamatta jättäminen vaikuttanut eläinten hyvinvointiin ja koskeeko se kaikkia eläimiä vai ainoastaan osaa niistä. [58]

56 – Em. yhdistetyt asiat Vereniging Nationaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening ym., tuomion 51 ja 59 kohta.

57 – Ibidem (52 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen sekä 55 ja 59 kohta).

58 – Ks. tältä osin em. yhdistetyt asiat Viamex Agrar Handel ja ZVK, tuomion 44 kohta.

142. Tällainen harkintavalta ei ole kuitenkaan rajoittamaton, ja on kansallisen tuomioistuimen tehtävänä tutkia, koskeeko tämä päätös ”tuen asianomaisen osuuden” perimistä takaisin, siten kuin säädetään asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 7 kohdassa, joka muodostaa oikeudellisen perustan aiheettomasti maksetun summan palauttamisesta tehdylle päätökselle.

143. Kansallisen tuomioistuimen on toisin sanoen tutkittava, että toimivaltainen viranomainen ei ole muuttanut käytössään olevaa harkintavaltaa sellaiseksi harkintavallaksi, joka liittyy siihen, onko perusteettomasti myönnettyjen yhteisön varojen takaisinperintä tarkoituksenmukaista.

144. Tämä valvonta, jota kansallinen tuomioistuin harjoittaa yhteisön oikeuden moitteettoman soveltamisen viimeisenä takaajana, on ratkaiseva seikka turvattaessa eläinten terveyden ja elämän suojelun sekä yhteisön taloudellisten etujen suojaamisen kaltaisia yleisen edun mukaisia vaatimuksia, sen takia, että tällä valvonnalla toimivaltaista kansallista viranomaista kannustetaan olemaan tiukempi sen tehdessä takaisinperintää koskevia päätöksiä ja varmistetaan, etteivät perusteettomasti myönnetyt yhteisön varat jää niiden saajien haltuun. Yhteisön oikeuden soveltaminen viran puolesta on näin ollen tehokas väline yhteisön taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjumiseksi.

145. Totean tältä osin, että komission suullisessa käsittelyssä esittämä väite, jonka mukaan yhteisön taloudellisten etujen suojaamiseen oli olemassa muitakin keinoja, kuten EMOTR:n tilien tarkastamista ja hyväksymistä koskeva menettely, ei ole mielestäni merkityksellinen. Katson nimittäin, että sen vuoksi, että asetuksen N:o 615/98 5 artiklan 7 kohdan nojalla tuensaaja on velvollinen maksamaan takaisin perusteettomasti saamansa määrät, se seikka, että yhteisö on saanut palautuksen jäsenvaltiolta, ei sellaisenaan poista velvollisuutta periä varat kyseiseltä tuensaajalta takaisin. Tämä on pääasiallisesti se kanta, jonka yhteisöjen tuomioistuin on omaksunut edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Vereniging Nationaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening ym. antamassaan tuomiossa. [59]

146. Kaikki nämä perustelut huomioon ottaen ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin toteaa, että yhteisön oikeuden tehokas soveltaminen velvoittaa kansallisen tuomioistuimen pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa tutkimaan viran puolesta kansallisen hallintotoimen laillisuuden asetuksen N:o 1254/1999 33 artiklan 9 kohdan toisen alakohdan sekä asetuksen N:o 615/98 1 artiklan ja 5 artiklan 7 kohdan rikkomiseen nojautuvien perusteiden valossa, myös silloin, kun tämä tutkinta johtaa siihen, että pääasian valittaja joutuu epäedullisempaan asemaan kuin missä se olisi, jos se ei olisi tehnyt valitusta.

59 – Tuomion 58 kohta.

IV Ratkaisuehdotus

147. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa College van Beroep voor het bedrijfslevenin esittämiin kysymyksiin seuraavasti:

1) Naudanliha-alan yhteisestä markkinajärjestelystä 17.5.1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1254/1999 33 artiklan 9 kohdan toista alakohtaa sekä vientitukijärjestelmän soveltamista koskevista erityisistä yksityiskohtaisista säännöistä elävien nautaeläinten hyvinvoinnin osalta kuljetuksen aikana 18.3.1998 annetun komission asetuksen (EY) N:o 615/98 1 artiklaa ja 5 artiklan 7 kohtaa on tulkittava siten, että kansallisella viranomaisella, joka on toimivaltainen maksamaan vientituet, on toimivalta päättää, ettei eläinkuljetusta ole suoritettu eläinten suojelemisesta kuljetuksen aikana ja direktiivien 90/425/ETY ja 91/496/ETY muuttamisesta 19.11.1991 annetun neuvoston direktiivin 91/628/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 29.6.1995 annetulla neuvoston direktiivillä 95/29/EY, säännösten mukaisesti, vaikka virallinen eläinlääkäri on ensin varmentanut asetuksen N:o 615/98 2 artiklan 3 kohdan mukaisesti, että kyseessä oleva kuljetus on direktiivin 91/628, sellaisena kuin se on muutettuna, säännösten mukainen. Tätä päätöstä tehdessään toimivaltaisen kansallisen viranomaisen on tukeuduttava sellaisiin objektiivisiin seikkoihin, joilla on vaikutusta eläinten hyvinvointiin ja joilla voidaan saattaa kyseenalaiseksi viejän esittämät asiakirjat, ja sen on esitettävä riittävät perustelut päätökselleen, jossa se vaatii vientituen maksamista takaisin.

2) Asetuksen N:o 1254/1999 33 artiklan 9 kohdan toista alakohtaa sekä asetuksen N:o 615/98 1 artiklaa ja 5 artiklan 7 kohtaa on tulkittava siten, että viejäjäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen on direktiivin 91/628, sellaisena kuin se on muutettuna, liitteessä olevan VI luvun 47 kohdan B alakohdassa säädettyjen lastaustiheyttä koskevien yhteisön vaatimusten noudattamatta jättämisen toteamiseksi otettava huomioon eläimet kuljettaneen aluksen lippuvaltiona olevassa jäsenvaltiossa voimassa olevat normit, joiden avulla voidaan määrittää pinta-ala, jota voidaan tässä aluksessa käyttää eläinten kuljetukseen, siten että se tunnustaa hyväksynnän, jonka jälkimmäisen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen on antanut tälle alukselle.

3) Asetuksen N:o 1254/1999 33 artiklan 9 kohdan toista alakohtaa sekä asetuksen N:o 615/98 1 artiklaa ja 5 artiklan 7 kohtaa on tulkittava siten, että jos todetaan, ettei direktiivin 91/628, sellaisena kuin se on muutettuna, liitteessä olevan VI luvun 47 kohdan B alakohdassa säädettyjä lastaustiheyttä koskevia yhteisön vaatimuksia ole noudatettu, vientituki on katsottava lähtökohtaisesti perusteettomasti maksetuksi kaikkien kuljetettujen eläinten osalta, ellei tuensaaja näytä toteen, että aluksen rakenteen ansiosta osalla eläimistä oli kuljetuksen aikana vaatimusten mukainen tila.

4) Yhteisön oikeuden tehokas soveltaminen velvoittaa kansallisen tuomioistuimen pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa tutkimaan viran puolesta kansallisen hallintotoimen laillisuuden asetuksen N:o 1254/1999 33 artiklan 9 kohdan toisen alakohdan ja asetuksen N:o 615/98 1 artiklan ja 5 artiklan 7 kohdan rikkomiseen nojautuvien perusteiden valossa, myös silloin, kun tämä tutkinta johtaa siihen, että pääasian valittaja joutuu epäedullisempaan asemaan kuin missä se olisi, jos se ei olisi tehnyt valitusta.